

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 „
Negyed évre	3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre 2 K.	

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Kézírások, levelek, előfizetési pénzek Vigkedvő
Mihály-utca 15. sz. alá küldendők.

**HIRDETÉSEKET ÁTVESZ A VÁROSI NYOMDA
MŰVEZETŐI HIVATALA.**

A Hortobágy hasznosításáról.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Balkányi Béla.**

A legutolsó közgyűlési vita és az azt követő közgyűlési határozat egy újabb epizód volt a nagy osztályharcban, mely husz év óta folyik azok közt, akiknek egyéni vagy osztály érdeke a Hortobágy jövedelmezőbbé tétele és azok közt, akiknek érdeke a jelenlegi állapot fentartása.

Szép beszédekben ennek dacára azt hangoztatták a szónokok, hogy itt nincs érdekellentét, ők mindnyájan egy célt akarnak. Ezzel a hamis szépitással kellene már egyszer szakítani. Ki kellene mondani a legnagyobb nyíltsággal, körülbelül abban az irányban, amint Szávay Gyula kezdte, de nem vonta le saját észrevételeinek és saját statisztikai adatainak a végső konzekvenciáját, hogy itt valósággal osztályharc van, nem szakkérdés, hanem az érdekek kérdését kell eldönteni és annak az érdekek kell győzni, amelyik erősebb.

Ezért csatlakozunk azok sorába, akik nem akarják elhatározásukat újabb és újabb halasztó időpontokig felfüggeszteni. Fontosnak tartjuk a szakértők véleményét arra nézve, hogy hol jelöltessek ki az a terület, amelyet a közgyűlés bérbeadás útján akar hasznosítani, de arra nézve, hogy egyáltalában adjuk-e bérbe a pusztát egy részét, üzleti számítások fognak feleletet adni, az a körülmény, hogy a bérbeadás útján minden építési költséget és amortizációt levonva, tartósan nagyobb jövedelmet érhetünk-e el, mint jelenleg, nem pedig agrológiai vagy bármely más tudományos vizsgálat.

Az emberi társadalom intézményei közt is vannak régi időkől itt maradt fossiliák, a régi gazdálkodási rendszerek megkövesült maradványai. Egy ilyen fossilia a Hortobágy is, a 42,000 holdas legelő Debreczen határában, amelynek kezelési módja megfelelő lehetett, amikor az élő állat-kivétel útján lehetett csak külföldi pénzt és külföldi árút hozni az országba. De ma, amikor csakis intenzív gazdálkodással tudjuk a növekedő keresletet kielégíteni és jövedelmező foglalkozást nem találó véreink tengerentul kénytelenek munkaerejüket értékesíteni, amikor a hortobágyi legelőnek értéke még sokkal kevesebb, mint századokkal ezelőtt volt, mert a medrébe szorított Tisza vize nem öntözi többet és nem áraszolja el termékenyítő iszapjával, — akkor semmiféle szentimentalizmus nem tarthat attól vissza, hogy a pusztának olyan hasznosítási módját keressük, amelyet több embernek ad foglalkozást, nagyobb terméseket biztosít és egy modernül gazdálkodó, jólétben élő, gyarapodó mezőgazdasági népesség növekvő igényei folytán iparnak és kereskedelemnek is nagyobb lendületet ad.

Két körülmény teszi a Hortobágy hasznosításának ügyét vidéki problémából országos jelentőségűvé. Egyik az, hogy a Hortobágyhoz hasonló ros-

szul kezelt közlegelő még igen sok van az országban; ha nem is oly nagy kiterjedésűek. Ha a vidéken utazunk, gyakran látunk a szépen megmunkált buza, tengeri, cukorrépa, lucerna táblák után egy nagy darab pusztaföldet, ahol búsan integet messziről egyik fűszál a másiknak, közbe-közbe jobb növények terjeszkednek: ez a közlegelő. A földmivelésügyi miniszter legujabban nagy akciót kezdett meg a közlegelők megjavítására. A jól kezelt közlegelő nagymértékben elősegíti az állattenyésztés fejlesztését és ennél alig találhatott volna a földmivelésügyi kormány fontosabb működési tért. De éppen ez a fontos és nagy sikerrel biztató akció teszi szükségessé, hogy különbséget tegyünk olyan közlegelők között, amelyek a mezőgazdasággal szerves kapcsolatba hozhatók és azoknak a produktivitását is nagy mértékben elősegíthetik és olyanok között, amelyek csak a régi gazdálkodás maradványai. A Hortobágy egy példa a sok közül, hogy óriási kiterjedésű pusztákat távol az egyes gazdák magán-gazdaságaitól, a mai kor igényeinek megfelelően, mint közlegelőt nem lehet kezelni. Ilyen esetekben sokkal előnyösebb magukra a legeltetőkre is, ha inkább tanyájukhoz közel igyekeznek többen összeállva szövetkezeti legelőt rendezni be, a pusztát pedig másképpen értékesítik. Néhány héttel ezelőtt II. Vilmos, a 65 millió lakosú német birodalom császára, felállott az emelvényre és előadást tartott a német mezőgazdasági társaságról, hogy hogy tette termékenyebbé, hasznavehetetlenné közleges földjeit Cadinen-i birtokán. A császár, akinek parancsára 500 ezer ember áll fegyverben, hogy kijebb terjessze a birodalom határait, e helyett árkot ásat, homokot hordat, tőzegré és gabonatermő földet csinál a „senki földjéből“. A sok rosszul kihasznált közlegelő megjavítása és a nem legeltetésre való földek felszántása ehhez hasonlóan nálunk is: egy második honfoglalás volna.

De azt tartom, hogy ez a hortobágy hasznosítási mozgalom még egy igen érdekes tanulságot rejt magában a radikális polgárság és a bérmunkás osztály reform törekvéseire nézve. Újabb bizonyíték arra, hogy még a legigazabb ügy, melynek előnye az összességre nézve kétségtelen, sem vihető diadalra anélkül, hogy egy közvetlenül érdekelt csoportnak az ellenállását legyőzzük. Osztályharc nélkül nincs haladás. Ez nem gyűlölködés, nem a társadalmi béke megbontása! Tehát szervezkedni kell mindazoknak, akik a haladással együtt városuk és hazájuk javát akarják szolgálni. Egy harcra kész társadalmi osztály a legbiztosabb támasza a társadalmi békének. Ebben a tekintetben a magyar jobbagység felszabadítója, Kossuth Lajos legyen a példányképünk, aki oda kiáltotta a konzervatív tábornak: Veletek és általatok, ha lehet; de nélkületek és ellenetek, ha kell!

OK.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Juhász Gyula.**

*Az ifjúságból, multak májusából
Ragyognak stóke, barna lányfejek.
Tavaszi mámor, rózsaszínű mámor
Száll szívemre, mely szürke és beteg.*

*Multak arany kódében épen, szépen
MMosolyognak az édes lányfejek,
Szerettem őket, megdaloltam őket
És — nem csókoltam egyiket se meg!*

Föltámasztott mult.

Elbeszélés.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **H. Szederkényi Anna.**

— Hogy mondod, Irénkém, meg vagy lepve? Nem ilyenek gondoltál. Tudom én azt, lelkem. Megöregedtem, megcsunyultam. Nem vagyok az, aki voltam. Egy izem, egy porcikám sem a régi. Az a kedves, csitri, rajongó kis leány elveszett. Eltűnt. Volt, nincs.

Ne fáradj, kedvesem. Hogy te nem így gondoltad. Hiába való igyekezet. Én tudom, ki voltam és tudom, ki vagyok. Őszszel ki szoktam járni a nagyerdőre. Körülöttem haldoklás, szomorúság. Fejemre hullnak az elszáradt levelek. Lábam alatt letördelődött, ifju hajtások. Jobb sorsra lettek volna érdemesek. Virágot viritottak volna, erős sudar ággá nőttek volna ki magukat. Jött a vihar és egyszerűen letörte őket. Mit neki? Jajj, de tudom én sajnálni ezeket az elszáradt hajtásokat.

— Szóval, te azt hiszed, hogy én nem vagyok boldog. Hát, ahogy vesszük. A boldogság nagyon is relatív fogalom. Meg aztán ki boldog ma? Az asszony világa furcsa nagyon. Szomorúság ez valójában. A lakók csöndes rezignációval beszélnek, amikor őszintén beszélnek. Mint azok szoktak, akik látják helyzetük ferdeségét, de nem tudnak magukon segíteni. Ismered Sienkievicz indiánjának a történetét? Olvastál erről az emberről, aki, mikor elragadta a zuhatag, küzdött inaszakadtáig. De, amikor látta, hogy hiába minden, vesznie kell, akkor keresztbe fonta mellén a karját és dalolni kezdett. Az ár sodorta vészes gyorsasággal és ő dalolt, dalolt.

— De, Irénkém, miért ez a nagy aggodalmaskodás? Semmi különös nem történt velem. Csak egy ismeretséget kötöttem. Amióta elváltunk, azóta találkoztam az étellel. Mert, tudod, ez így van: vannak olyanok, akik leélnék nyolevan eztendő, de azért nem ismerték meg az életet, mert hosszú nyolevan esztendő alatt nem mutatkozott be nekik. Vannak olyanok, akiknél már születésekor kopogtat. Ezeket el sem is hagyja, megy velük tovább. Nyomukban van, kergeti őket. Máskor meg eléjük áll és elzárja az utat előttük. És a kiválasztott út-vág maga körül, viaskodik. Ha van neki nagy ereje, akkor fölül kerekedik, az Életet ő nyergeli meg és arra kényszeríti, amire neki teszik; vagy őt vágja a földhöz a végén a nagy viaskodó és lesz belőle kinevetett, elfelejtett mártír. De olyan mártír, akinek nincs bársony fotelje az ur trónusa körül. Aztán vannak olyanok, akik szép nyugodtan, nevetve haladnak előre vagy tizen-nyolc-husz esztendeig. Akiknek sejtelmük sem volt arról, hogy mi az igazság. Ezeket a szépen álmodozókat egyszer váratlanul meglepi, fölrázza az Élet. No, ezek többnyire olyan sebet kapnak a rövid ismer-

kedés altt, amely nem öli ugyan meg őket, csak sajog, sajog és meg nem gyógyítja más, csak a jó hideg sir...

— Ebben igazad van. Nem így beszéltem én leánykoromban. Az nagyon szép volt. Ma olyan nekem az az idő, mint egy szép tündér-mese, mint egy szép-szép melódia. Elhangzott régen és megcsendül most is a fülemben alkonyatkor, amikor egyedül vagyok. Különböznélnek olyanok, akik akkor is egyedül vannak, amikor egy-két, tíz vagy hisz ember, egy egész világ van körülöttünk.

— Valamikor... Hiszen minden másképp volt akkoriban. Emlékszel, milyen leány voltam én. Milyen vigkedélyű. Milyen rajongó. Hogy tudtam én lelkesülni. Hogy szerettem a szépet és hogy kerestem a szépet. A ruhámon volt mindig egy szalag, egy redő, valami szín, ami csak az enyém volt, csak én hozzám illett.

— Hogy még mindig nem beszélek az uramról? Hát, hát tudod, nem sok mondani valóm van. Hát csak élünk.

— Micsoda különöset találsz a hangomban? Istenem, hozzá adtak, hozzá mentem.

— Ugyan. Ki kérdezte ezt én tőlem? A mai házasságban ez az utolsó kérdés. Kit érdekelne ez? A nászút az utolsó állomásig tartott.

— Ugy értem, ahogy mondom. Mikorra az ugynevezett fészekbe értünk, én már tisztában voltam azzal, hogy legjobb volna a legközelebbi vonattal visszafordulni. De nem mertem. Honnan is lett volna annyi bátorság és erő bennem? Hisz nem voltam én ahhoz szokva, hogy magamtól cs-lekedjem. Megborzongtam, mikor a hálószobába léptem. Hideg futott végig rajtam és azt a hideget most is érzem.

— Minek beszéljek róla. Egy cseppet sem volt regényes. Szürke volt, mindennapi. Mindennapi, mint a többi sok, sok éjszaka, amely az elsőt követte. Az én álmaim. Az én gyönyörű álmaim... Hogy lopták el tőlem őket egymásután a napok, a hetek! Meg akartam menteni őket. Nem akartam, nem tudtam hinni, hogy az uram olyan ember, amilyennek látszik. Közönyös volt, nem érdekelte semmi, semmi. Nem volt egy közös gondolatunk, nem volt egy tárgy, amelyről beszélni tudtunk volna. Azok a végnélküli esték... És én nem akartam ebbe belenyugodni. Tudtam az első perctől kezdve, hogy ez az ember, akihez adnak, nem valami kiválóság. De egyet mégis láttam róla, hogy szíve van. A levelei, azok a gyönyörű, ragyogó levelek, amelyek nem irt, győztek meg erről. Ezek a levelek, ezek voltak, amelyekhez én újra és újra menekültem. Ezek vigasztaltak engem. Ezek adták nekem vissza a hitemet. Ezek biztattak. Aki így tud írni, akiben ennyi szép érzés van, az az ember mégsem lehet közönséges. De egyszer, legalább egyszer heszélne így, mint ahogy irt.

— Bocsáss meg, édesem. Elgondolkodtam egy pillanatra. Eszembe jutott az én életem legborzasztóbb napja. Az a nap, amikor meghalt az én reménységem. Szomorú dolog. A levelek, azok a szép levelek. Azok tették tönkre az életemet. Az uram uton volt. Ilyenkor én voltam az üzletben. Valami régi számlát kellett kikeresnem. Nem találtam. Fölforgattam a könyveket, régi leveleket. Egyszer csak kis írás akadt a kezembe. Megláttam rajta a neemet. Elkezdtem olvasni. Minden sor után jobban ráismertem, Nini, ez az utolsó levél, amit az uram az esküvő előtt irt. De hisz ez nem az ő írása. Eleitől kezdtem olvasni. Sokat elbir az ember. Látod, Irénkém,

én nem haltam meg ott, azon a helyen. Nem sirtam, sőt olyan nyugodt maradt az arcom, mintha az a papir nem gyilkolta volna meg a lelkem. Megtudtam belőle mindent. Megtudtam, hogy az összes hozzám intézett leveleket valami újságíró barátjával iratta. Egytől-egyig. Ő aztán lemásolta. Hallod, hazudott, hazudott nekem. Megcsalt rutul, kegyetlenül. Érzésekről beszélt, hitet keltett ő, akinek nincs szive, nincs lelke. Eh, de minek izgatom föl magam. Régi történet ez, minek följutítani. Azóta sokat tanultam. Különösen azt, hogy az élet nem azért van, hogy nekünk legyen szép. Az ember élhet ugy is, hogy nem az én az első személy.

— Nem szóltam. Mit értem volna vele? Mit nyertem volna vele, ha számon kérem tőle az én rombadőlt életem? Semmit. Haza nem mehettél. Ő, az én szüleim inkább föláldoztak volna engem, ugyanis, hogy sem válás botrányának központjává legyek.

— Igen, jött az egyik nemsokára. Lassankint hozzátörődtem a helyzethez. Ma már úgy öltözöm, ahogy divat. A kis lányaim sem nevelem valami különösen. Ugyan minek jussanak olyan sorsra, mint én?

— Nem lehet, Irénkém. Nincs én bennem annyi erő. Csalódott, szomorú asszony vagyok. Honnan vegyek én hitet a jóhoz, a széphez, mikor az lett a végzetem, hogy egy kicsit több voltam a köznél? Ki biztosít engem arról, hogy velük másféleképpen történik minden?

— Ne ébressz föl, nagyon fogok szenvedni és én félek a szenvedéstől. Elég volt már. Nem értheti ezt meg senki, csak aki átélte. Mert ezek, amiket én itt elmondtam, alapjában nem nagy dolgok másnak. De nekem igen. Nagy dolog. Az életem ment rá. Olyasmi ez, mint a bibliai kőszikla története, amelyet egy vízcsöpp furt keresztül. De ez a vízcsöpp napról-napra ugyanarra a helyre csöpöpent le. Ilyen apró, lehulló csöppekbe fulladt az én lelkem. Ma már rendben vagyok. Néha-néha föltámadok és eszembe jut, hogy másképp kellett volna lenni és nem jól van így, ahogy most van. Ilyenkor a holnapra gondolok. Talán fölkeres magányosságomban a holnap és megoldást hoz...

ÁLMOK.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Farkas Imre.**

*Egy emlék az, mi hozzád fűz csupán.
Ha rád emlékszem néhanap nyugodtan,
Érzem: álmokkép voltál, mely után
Valaha vakon, ész nélkül, bután
Meg-megrogyván, vérző szívvel futottam.*

*De vannak álmok érthetetlenek!
Hazudnak egy más, boldogabb világrul,
Érezzük, hogy valóság nem lehet,
És mégis, — hogyha fölébresztenek,
Szemünk könnyes lesz, szívünk belefájdul.*

A legszebb költemények nem könyvekben, hanem szép női szemekben vannak.

*

Ha férfiak vannak együtt, végig hallgatják egymást, a nők és leányok végig nézik egymást.

A mindenki zsarnoka.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Sándor Imre.**

— Mikor kapta soraimat?
— Egy órával ezelőtt.
— És már itt?
— Siettem; tudva, hogy ön beteg és egyedül van...
— Köszönöm, Jenő!
Az asszony helyet mutatott.
— Tegnap még egészséges voltam és ma, látja: betegem fekszem. Lázás vagyok.
— Szenved talán?
— Szenvedni, csak lelkünk szenved...
— Igen, csak lelkünk...
— Szenvedett már?
— Miért kérdi?
— Titkolja előttem, barátja előtt? Felel, hogy ismeretségünk a legeszményibb barátság, ami egy asszony és egy fiatalember közt fennállhat?
— Téved, Mariska!
— Vagy nem barátság a mi ismeretségünk? Kölcsönös bizalom, őszinte együttérzés — nem barátság?

— Nem barátság, Mariska, nem az!
— Mi tehát?
— Wilde-lel felelek: férfi és nő között nincs barátság, csak szenvedélyekről lehet szó: gyűlöletről, imádrásról, szerelemről, de barátságról soha!
— És maga, mit érez: szeret, gyűlöl?
— Mariska!

Pillanatnyi csend...

— Szeret engem, a harmincéves asszonyt, életének huszonhárom évével?

— Szeretem!

— Meggondolatlan!

— Nem érdemlem ezt, Mariska!... Tizennyolc éves voltam, mikor megismerkedtünk... Láttam sok-sok férfitől megcsodáltan... Miért tért ki előlük, hogy engem vonjon el mindentől, hogy csak magának éljek, hogy észre se legyen?... Vártam, reméltem, hogy felismer... Nem tette, sőt annyira vitt, hogy lelkem rajongását örült szenvedély cserélte fel... És most, most szenvedni hagy...

— Együtt szenvedünk!

— Mit mond?

Az asszony megismételte... A fiatalember felkarolta őt; az asszony, — mint az alvajáró — hagyta... Összeforrt ajkuk... A fiatalember szerelmet suttogott; a suttogás felriasztotta az asszonyt... Lassan kibontotta lázas testét az ölelő karokból...

— Mariska!

— Jenő!

— Boldog voltam...

— Tiszta szerelemmel szerettünk...

— Ki tiltja, hogy ne szeressünk ez érzés minden hatalmával? Ki tiltja, hogy utat törjön annyi elfojtott vágy?

Az asszony testét forró vérhullám futotta át... Mintha millió és millió kis pehely játszanék idegeivel... Megfogta a fiatalember reszkető kezét; az övé is reszketett... Érezte, hogy a mindenki zsarnoka ragadja; érezte, hogy nincs menekvés...

— Ki tiltja?

Igen, ki tilthatná? Szabad, mint a madár; virágjában van, mint tavasszal a rózsza, ki tilthatja tehát, hogy ne szeressen? Senki, senki... És már kimondja a megváltó szót, midőn lelkén átvillan a kétkedés...

— Hogyan boldogíthatnám én? Egy-egy pillanatra legyen enyém, hogy annyi ezerben feledjen? Pihenni jöjjön hozzám, míg életerősen más kötné le? Én az élet delén, maga még a tavaszán... Nem gondolja, hogy egyenlőtlen szerelem volna ez?

— Egymásról lemondva élünk?

— Néha fellobbanó vulkán vagyok én... És maga? Ne beszéljünk erről...

Hallgattak... És míg egymást nézték: szívükben rohantak az érzelmek; egyik, a másikat cserélte, hogy mindannyi az előző pillanatok emlékének adjon helyet... Egybefonódott karjuk... Éreztek szívük dobogását, ajkuk pedig mindent ledöntö csókban forrt össze...

Tavaszi elmélkedések.

Felhívás a költőkhöz!

Uraim,

elérkezett az ideje annak, hogy a magyar költészetet gyökeresen megreformáljuk. Amikor az egész világon új szelek fujdogálnak, amikor a művelt Nyugaton az emberek homlokegyenest ellenkezőleg gondolkodnak, mint csak tíz évvel ezelőtt is, a magyar költészet nem járhat a régi kitaposott nyomokon. Ami csak tíz évvel ezelőtt igaz volt, az ma már hazugság, és igazi költő nem írhatja le többé.

Elérkezett az utolsó pillanat, amikor még szó lehet a magyar költészet átalakulásáról. Uraim, ha ezt a pillanatot nem ragadják meg, az idő el fog rohanni önök felett, a hibát többé nem hozhatják helyre és az egész emberiség nevetni fog önökön, hogy mennyire elmaradtak a világtól.

Kisérjék csak figyelemmel azt, ami alig két évtized óta történik az egész világon és különösen a művészetben. Amit azelőtt színvakságnak neveztek volna, annak ma festészet a neve. Amit régen kakofóniának neveztek, az ma programzene. Amit régen vízióknak mondtak, az ma az egyedül reális irodalom. Szecsesszió, neo-impresszionizmus, szimbolizmus, programzene, program-szobrászat és program-építést az annyira megváltoztatták a művészet közkeletű fogalmait, hogy ha egy husz évvel ezelőtt meghalt kritikus feltámadna, egyenesen azt hinné, hogy meg van bolondulva.

Aki az új esztétikának az irányát a leghamarabb felismerte, Wilde Oszkár megjósolta, hogy az új művészeti irány nemcsak magukat a művészeket, hanem még a természetet is meg fogja változtatni. Példaképp felhozta, hogy a világhírű londoni ködöt az impresszionisták okozták, mert egészen addig, amíg ők nem festettek ködbe itatott képeket, az emberek nem is tudták, hogy Londonban köd van.

Amit Wilde Oszkár megjósolt, az sokkal hamarabb bekövetkezett, mint hitte volna. A szecsedáló művészet egészen megváltoztatta magát a természetet is, amely ma úgy viselkedik, mint egy impresszionista festő vagy mint egy szombolikus költő vagy mint egy program-muzsikusz.

Emlékezzenek vissza a nyárra. Minden áldott nap örült szelroham keletkezett, tintafekete felhők gyülekeztek az égre, fagyos, metsző szél süvített végig és fülsiketítő zenebonával megindult a három-négy napig tartó viharos. Az elmúlt nyár beillett egy veszedelmes, komor ősznek, amely azonkívül még állandó villámaival is rettegésben tartotta az embereket.

Az ideai tavasz erős havazásból áll. Ime, áprilisban még januári, februári hideg járja és szénhiányról sirtak az ujságok. Az emberek télükabátban jártak, a merészebbek szalmakalapban és télükabátban, a hirlapok aktuális verselői pedig, akik leghamarabb megérik az új művészeti és időjárási irányokat, a tavaszt influenzás versekkel, didergő rigmusokkal dicsőítetik s egy ilyen tavaszi költemény így végződött az idén: Hull a, hull a, hull a hó...

Költő uraim, maga a természet mutatja ujjával az utat, merrefelé kell a költészetnek mennie. A tavasz, a nyár, az ősz, a tél fogalma egészen megváltozott és tíz éven belül elavult az egész eddigi költészet, amely a telet hidegnek, a tavaszt langyosan kellemesnek, a nyarat melegnek és az őszet esősnek fogta fel. Impresszionista festők, szimbolikus költők már rég nem operálnak ezekkel az elavult fogalmakkal és a természetben is volt annyi hiuság, hogy ne mondjam: stréberség, hogy megértette az új idők fuvalmát és ahhoz alkalmazkodott.

Minden hasonlat, kép, vers, amely a négy évszak és a mérsékelt égöv fogalmához fűződik, néhány év alatt elveszti igazságát. Új hasonlatokat, új képeket kíván a megváltozott természet és a mai költők verseit husz év múlva úgy fogják olvasni az emberek, mintha nem a földön, hanem valami idegen csillagon laktak volna, ahol tél, tavasz, nyár, ősz barátságosan váltakozott.

Uraim, ha nem akarnak elmaradni az új természeti és művészeti ironyoktól, siessenek, mert nem-sokára neveltségessé fognak válni, ha tavaszról, ki-keletről, pacsirtaszóról és egyéb ilyen abszurd, nem létező dologról fognak írni.

GARABONCIÁSOK.

A „Debreceni Szemle“ számára írta: **Kafka Margit.**

*Most új dalok hegedősei járnak,
Tépettszárnyu, nagy vihardararak,
Lázongó, kereső, vad, nyugtalan árnyak —
Vajadásuk termékeny, gógós, szilaj álmak,
Prófétái ők démoni, ősi csodknak,
— Ám betegek, bénák, jurcsák, szomoruaik.*

*Az új kobozok kusza ütemre ha kelnek,
Muzsájuk az asszony, aki haltyut öl; —
És zengik, amit csak bomlott agyu sejtél,
Ihletük méregpor, bus mákvirág-kelyhek,
Iromba daluk tépi, zaklatja a lelket,
— Ám kobzukon a jövő szilaj himnusza kel.*

*És eljön a jövő, amire várnak;
Egyenletes, szabad, munkás, erős,
Emberek jönnek, étkesek, vidámak,
Asszony, ki szürke, dolgos, rendes állat,
Szerelmem, melyben nincs gyönyöre gátnak —
Oh jaj, — szegény, szegény sok új hegedős! —*

A nők nem ismernek a szerelemben vigasztalást, csak kárpótlást.

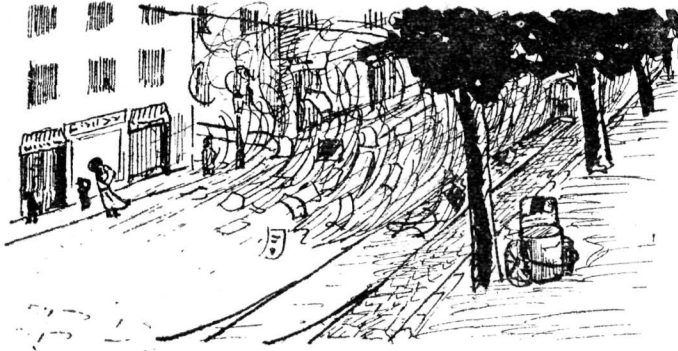
*

Az igazi szerelem mindig szegénynek érzi magát; soha sem adhat annyit, amennyit adni szeretne.

*

A nő hiuságában mindig van egy része a szerelemnek, a férfi szerelmében egy része a hiuságnak.

A SZÉL:

mint díjtalan uteseprő,

mint a rendőrség segítőfarsa.

DAL

a kiskabátos urról.

Midőn már, — ott ahol lehullt, —
 — Im elolvadt a hó
 S az erdőnek is felderül
 A park utja, — ha jó:
 Virágáros leányka áll
 A gesztenyés helyére
 S az apróhirdelés szerint
 Sok urnak jorr a vére;
 Akkor kivégez téli jour
 Az első kis kabátos ur!

Midőn reád, derüs tavasz
 Szívünk epedve vár,
 S a marchande modes, a nőszabó
 Kezét dörzsölve jár.
 Ő egymagába hoz tavaszt,
 A példaszó dacára,
 A fecskeségnek tudja bár,
 Hogy nátha lesz az ára,
 S kivégez téged téli jour
 Az első kis kabátos ur!

Ilyen rövidkabátos ur
 Tavasszal van nem egy,
 S hogy nap süt-e, vagy hó esik,
 Az neki egyre megy;
 A Piac-utcát át habár
 A tél szellője lengi,
 A fő, hogy kiskabáttal őt
 Meg ne előzze senki!
 Te ellened tör téli jour
 Az első kiskabátos ur!

(Lanost.)

JUBILEUM.

Ne tessék megijedni: ez a jubileum nem olyan, mint a többi. Ez a jubileum-cikk se olyan, mint a többi. Az ördög se kért a megírására, — s ami ennél is hihetlenebb: maga a jubiléum se fogja elolvasni.

Mivel pedig a jubileumi cikkeket más nem szokta elolvasni, én most már hihetőleg olvasó nélkül maradok. Se baj, — megvigasztal érte az, hogy legalább a jubiléum nem fogja hálásan megszorítani a kezemet.

Ebből ki lehet találni, hogy a jubiléum nem szép asszony, noha nincs az a szép asszony, akinek olyan halálosan égetne a keze. A jubiléum nem szép asszony, hanem egy csunya vér drótkötél. Az, amelyiken a tenger fenekén szaladgál a villamosság Európa, meg Amerika közt: a kábel.

Most mult ötven esztendeje, hogy az első távirat átszaladt a kábelen. „Dicsőség a magasságos menynekben az Istennek és békesség a földön a jóakaratu embereknek“. Ez volt az első kábel-sürgöny szövege. Naiv és magasztos, ahogy ötven évvel ezelőtt illett az emberekhez. Ma bizonyosan kihagynák belőle az Istent.

Csakhogy azoknak az embereknek volt okuk békességben lenni az Istennel, aki ura a vizeknek. Husz esztendeig viaskodnak vele, míg diadalmaszkodni tudtak a vizek sivatagján. Addig minden emberi munkát tönkre tett a tenger. Az óriás, aki jó kedvében hátán ringatja a törpét, felhördült, mikor a beleiben kezdtek vájkálni. Nyolcvan millió font sterlinget nyelt el s többet annál: az emberiség bizalmát és reményét.

S akkor jött egy ember egy kis acélzablával s vállalkozott rá, hogy azzal megzabolázza a tengert és rabszolgává teszi a villámot. William Thomsonnak hívták ez embert akkor, — lord Keldin néven tisztelik az emberiség hőseinek pantheonjában.

A világhírt, a lordságot, a kincseket a galvanométer vékony acélmágnesei hozták meg az angol fizika-professzornak. Maga a transatlantikus táviró-vállalat egy millió font sterling tiszteletdíjat adott neki. A világ urai és uralkodói pedig mindent, amit ők adhatnak. De ugyan mit adhatnak ők, szegények, a Thomsonoknak?

Öt évvel ezelőtt halt meg a század legnagyobb fizikusa s azelőtt tiz esztendővel ő is jubilált. A tanársága ötvenedik esztendejét — s olyan jubileum még nem volt a világon. A koronája egy üdvözlő távirat volt, amiben öt világrész tudósai hódoltak neki. Ott, a saját házában adták fel a táviratot, ahol két táviró-készülék volt elhelyezve. Az egyik elment a távirat s Európából a tenger alatt Newfoundlandon, Newyorkon, Chicagon, San-Francison, Los Angeloson, New-Orleanon, Floridán, Washingtonon, Newyorkon és New-Founlandon keresztül, két perc alatt harmincezer kilométer uton át jött vissza Thomsonhoz, aki a szoba másik sarkában levő készülékkel fogta föl a csodálatos telegrammot.

helyettes tanárja vállalkozott erre az érdemes feladatára s így jelent meg e napokban egy testes füzet Karacs Ferenc és neje arcképével, számos térkép-másolattal és egyéb illusztrációval.

Dr. Ecsedi István munkája tömérdek érdekes adatot halmoz össze, Karacs változatos és küzdelmes életén kívül magában foglalja a debreczeni rézmetsző diákok történetét és a magyar térképírás rövid ismertetését Mátyás király idejétől Hunfalvy Jánosig.

Az adatok sokasága azonban nem vált a műnek javára; dr. Ecsedi sokkal nagyobb anyagot ölelt fel, mintsem azt teljesen uralma alá tudta volna hajtani; azonkívül a kidolgozáson, a stíluson is meglátszanak a káros sietségnek kellemetlen nyomai.

Az ifju szerző így is számba vehető munkát végzett és ahhoz nemcsak a *Magyar földrajzi társaság* támogatását érdemelte ki, hanem vele részolgált a mi buzdításunkra is, amihez hozzáfűzzük a gondosabb dolgozásra való figyelmeztetést.

Egy új könyv margójára.

— Két szilaj csikó. P. Ábrahám Ernő könyve. —

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Dr. H. Nagy Jenő.**

Ez a néhány sor nem kritikának készül. Nem arrogálja magának azt, hogy a kritikus és esztétikus szemüvegén át boncolja, fejtegesse, kirakja, visszarakja ezeket a novellákat, mint a gyermek az építőjáték köveket. Én, bevallom, nem tudom ezeket a novellákat objektíve megbírálni, mert nagyon is közel állnak hozzám. Büszkén vallom akárhánynak az irodalmi keresztapaságát. Az a néhány glossza, amit itt a Hét szilaj csikó margójára lefirkantok, csad olyan adalékféle az író természetrajzához, skizzek a műhelyből.

Több fővárosi előkelő lap kritikusa azt írta, hogy P. Ábrahám Ernő közvetlen közelből szemléli a falusi, a pusztai életet, ott és köztük. Csakis így karakterizálhatja oly éles vonásokban alakjait, így lehetséges az, hogy csakugy árad a könyvből a hamisítatlan, tiszta, igazi magyar levegő, akárcsak a szénaitlan a kaszasuhintás alatt. És tudják-e hol termett legnagyobb része ezeknek a novelláknak? Hamburg bábéli kikötőjében, Berlin zsidóember-áradatában, Kopenhága kőbe öntött, de gótikus faházakra emlékeztető utcarengetegében. A külföldi tartózkodás csak még jobban elmélyítette az író a magyar néplélek ismeretében, kiélesítette a különbséget nyugat nagyszerű, de amerikai és kelet elmaradott, de álmodozó, hangulattal teli világa közt. Itt vált öntudatosá, kristálytisztává az író lelkében mindaz az anyag, amit közvetlen közelből, mint fától az erdőt alig lát az ember. A berlini Friedrichstrassén, a Spree partján született meg például a „Révészek“ témája. Szótlanul bámultuk a Spree vizét, az azon járó tutajokat, mikor egyszer csak az író lelkében kitágult, kiszélesedett a Spree, a vize szökévé vált, a szöke Tisza vizévé s az író már nem a tutajokat látta, hanem azt a kompot, amelyen a szöke és barna tiszaparti révén értemegy a tulsópartra Nyitrainéért. Ez a hangulatváltozás, jobban mondva: hangulatba való beleélés, ez a sajátos és értékes lélektani folyamat szülője majdnem mindegyik novellájának. A dán Klampenborg mezőit, mintha az Alföld volna, úgy öleli a szívéhez, a kopenhági fadaragványokon magyar motívumokat keres. Nem ismer magyar író, akiben az öntudatos, lehiggadt és gazdag tapasztalatokon át-

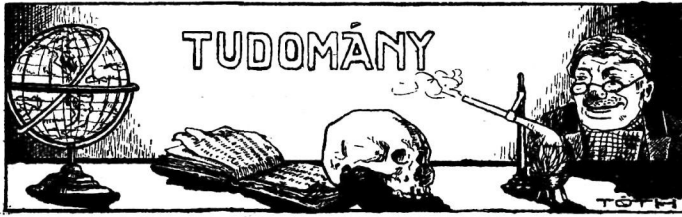
szült magyar faji érzés oly pregnáns kifejezésre jutna, mint P. Ábrahám Ernőben. Fanatikusa mindennek, ami magyar. Megértője, megbecsülője és megirója a mi drága faji sajátosságainknak, népünk legrejtettebb titkainak. Konzervatív tulajdonságok modern hangú előadója és imádója, lelkes prófétája a magyar álmoknak. A magyar pusztá legkiválóbb festője modern irodalmunkban, legjobb szemü rajzolója a pusztá fiainak és az az írónk, aki teljes biztonsággal uralkodva tárgyán, történeteinek, hangulatfestő képeinek, vagy drámai dialógusainak kifejezésére a legegyszerűbb, de legtalálóbb és legzamatosabb nyelvet találta meg.

Olesó Jókai. Hónapról-hónapra új, meg új meglepetéseket hoz ez a páratlan vállalat. Az áprilisi számok a következők: 44—46. *Az északi pólusig.* Egy magyar matróz fantasztikus kalandjai az északi sarkvidéken. 47. *A Jedikulai rab.* A török-orosz küzdelmek korából való történet, Jókai keleti elbeszéléseinek egyik gyöngye. *Vanderguldur,* humoreszk a bohéméletből. 48. *Az utolsó mór királyok.* Albonacen kalifa regényes szerelmeinek története. 49. *Kassári Dániel.* Egy magyar származású bosnyák bég és sokszoros milliomos három feleségének története. 50. *Száz leány egy rakáson.* A szabadságharc egyik szomorú epizódja. *Két léghajós.* Egy légi ut leírása Párisból Kanadáig. Egy-egy szám 40 fillérért minden könyvesboltban kapható.

A Modern Könyvtár új számai. A *Gömöri* Jenő szerkesztésében megjelenő „Modern Könyvtár“ új kötetei most jelentek meg. Ez az új sorozat ismét értékes és szép számokkal gyarapítja a Modern Könyvtár eddig megjelent nagyértékű sorozatát. A hét kötetből álló új sorozatnak egy másik száma (123—125.) dr. *Haraszti Gyulának* a budapesti egyetem kiváló tanárának, az ismert esztétikusnak nagyjelentőségű és az Arany-irodalomban forrásmunkának tekinthető művét hozza, amelynek címe *Arany János.* Új szempontokból megírt munka, amelynek előadásmódja igen folyamatos és érdekfeszítő. Ugyancsak *Haraszti Gyula* dr.-tól való a Könyvtár 128-ik száma: *Madách Imre* címen, egy szintén új szempontokból feldolgozott, nagyobb szerű Madách-tanulmány, amely minden bizonnyal számot tesz a nagy Madách irodalomban is. E két irodalomtörténeti munkán kívül most jelent meg a Könyvtárban *Reichard Piroška* első verskötete *Az Életen kívül* címen. (127. sz.) Reichard Piroška, akit a Modern Könyvtár ebben a kötetben bemutat az olvasóközönségnek, az új magyar költészet egészen magában álló, jelentős tehetsége. Az ő egyéni és női lírája, amely annyi szép és értékes gyöngyszemet juttat a modern magyar költészetnek, bizonnyal meg fogja találni az utat a magyar közönség szívéhez. *Csáth Géza* új novelláskötetét tartalmazza a Könyvtár egy másik száma. Csáth Géza az új magyar elbeszélő irodalom egyik legmarkánsabb és legkiválóbb képviselője. Új kötete: *A Schmith mézeskalácsos,* az író legújabb és legszebb elbeszéléseinek pompás gyűjteménye. A Könyvtár 129—131. száma *Földes Imréné,* a népszerű színműírónak, *Nincs tovább!* című színműve, amelyet nemrégén mutatott be a Vig-színház. Az utolsó szám, (134—135.) egy világhírű, kis remekművet mutat be a magyar olvasóközönségnek: *Peter Nansen: Mária* című regényét, amelyet a szerző „A Szerlem könyvének“ nevez. A páratlanul gazdag modern dán szépirodalom egyik legnagyobb szerűbb terméke a *Mária,* amelyből Dániában és Németországban egymásután jelennek meg az

ujabb kiadások. Ezt a nagyszerű könyvet, amely a szerelem és a szerelmesek bibliájának mondható és amelynél tisztább és fenköltebb himnuszát a szerelemnek talán még soha senkisért írta meg, Roboz Andorné fordította. A fordítás méltó az eredetihez. A Modern Könyvtár köteteit az *Athenaeum* adta ki. Az egyes szám ára 40, a kettős számé 60, a hármas számé 80 fillér. A kötetek mindenütt kaphatók.

— Az ezen rovatban felsorolt művek kaphatók Hegedűs és Sándor könyvkiadóhivatalában Kossuth-utca 11. szám.

A legrégebb magyar irodalomtörténet.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Kardos Albert.**

Eddig az volt a magyar tudós világ megállapodása, hogy a legrégebb magyar nyelvű magyar irodalomtörténetet *Pápay Sámuel* előbb egri tanár, majd veszprémi ügyvéd írta, aki 1808-ban „A magyar irodalomtörténet” címen bocsátotta közre munkáját.

De Pápaynak ezt az érdemét most elvitatja Révai Miklós, a nagy nyelvész, aki még 1803-ban kidolgozta a magyar irodalomtörténetét, csak hogy rendkívüli elfoglaltsága és főképp mostoha körülményei miatt kénytelen volt kéziratban hagyni művét, amelyet csakhamar bekövetkezett halála (1807) töredékké tett. A töredékeiben is nagybecsű munkát mintegy halottaiból támasztotta fel egy lelkes fiatal tudós, *Rubinyi Mózes*, egyébként városunk szülötte és neveltje, mikor e napokban közrebocsátotta a *Régi magyar könyvtár* című vállalatban.

A kiadást nagy örömmel fogadták a magyar nyelvtudomány és irodalomtörténet művelői, mert így közelebb és közvetlenebbül hozzáférhettek Révai Miklóshoz, tudományos és irodalmi életünk e korszakos vezéréhez. Révai Miklósnak e munkája csak néhány ivre terjed és első sorban egyetemi előadásokra készült, de a nagy férfiú teljes szellemi fényében ragyog ez alig 100 lapnyi dolgozatában is. Előttünk áll, mint éleselméjű nyelvtudós, akinek a finnugor nyelvrokonságtól, a csufaságból ugynevezett halzsiros atyafiságtól semmiféle elfogultság, kicsinyes hűség el nem tántorít és aki világosan látja, hogy min fordul meg a nyelvek összetartozása.

De bámulva tekintünk az irodalomtörténetíróra is, aki a legnagyobb fáradsággal kutatja és buvárolja mohácsi vész előtti irodalmunknak akkor még kevés számú termékeit, a *Halotti beszédet*, a *bécsi kodekszel*, a *Margit legendát* stb. Meghajlik a *tiszteletes régiség* előtt, de azért ítéletében nem vesztegetti meg magát. A mai olvasót azonban leginkább érdekli Révai sajátos stílusa, rendkívül egyéni előadása, amelyet már a mű címe is elárul: „A magyar deák történelme”.

Révai a maga különös felfogásával a litteraturát *deákságnak* magyarítja, abból indulván ki, hogy a régi magyar nyelvben a litteratus embert deák (*Gábor deák*, *Sebestyén deák*) névvel illették.

Révainak erősen kidomborodó magyar stílusa annál inkább megragadja figyelmünket, mert leg-

híresebb munkáit, a Debreceni Grammatikát háttérbe szorító magyar nyelvtanát is latinul írta s így azt hihetnők, hogy nehezen forgatta a magyar tudományos tollat.

Rubinyi a magyar tudományos világnak egyik kötelességét teljesítette, midőn gondos, szakértő kiadásban közrebocsátotta Révainak ezt az alig ismert becses munkáját, mert oly fényes szellemnek, aminő Révai volt, egyetlen sugarát is kár véka alá rejteni.

Az ezen rovatban felsorolt zeneművek s szakönyvek kaphatók **Csáthy Ferencz**nél, Debreczen legrégebb és legnagyobb zenemű kereskedésében (Piac-u. 7.).

Királyszöktetés.

(Operett 3 felvonásban. Szövegét írta Klein Hugó, zenéjét szerzette Kerner József.)

Ugy husz évvel ezelőtt a „*Királyszöktetés*”-ben mutatkozott be Debreczenben Tiszai Dezső akkori színigazgató énekes személyzete. „Richard király szöktetése” volt a darab címe, mint Wienből importált osztrák operettet kaptuk s a legnagyobb magyar buffó komikus: *Tiszai Dezső*, a nagy bohém művész. *Nyilassy Mátyás*, a pályája kezdetén állt *Rózahegyi Kálmán*, a csodaszép hangu *Ruzsinszky Ilona* s a Királyszínház ez idő szerinti főrendezője, az utolsó izig-vérig muzsikális *Stoll Károly* játszották a darabban a főszerepeket.

Husz év nagy idő mindenképen. Más színészgenerációt nevelt ez a két évtized, a magyar énekes kómikusok legkiválóbb művésze *Tiszai Dezső* régen befejezte az élet nagy komédiáját, a ragyogó kedélyű *Matyi* belelőtt a szívébe egy cseresznyemagnyi golyót, hogy ne fájjon, *Ruzsinszky* megjárta a művész élet kalváriájának minden utját, *Rózahegyi*, *Stoll* az ország első fővárosi műintézeteihez kerültek, *Kerner József* meg ide vetődött Debreczenbe, egyáltalán mit sem tudva arról, hogy vajjon az ő egykor népszerű operettjét adták-e Debreczenben, vagy nem...

Itt lett a reprizból — — premier.....

Két évtized nagy idő mindenképen, hát még a művészi izlés, a színpadi zeneszerzés tekintetében. Husz év alatt megöregedett a kritikus, aki akkori ideáljának ifjonti tudóval fujta a *Királyszöktetés* igazán mindenkor nagyon bájos szerelmi románcát. (Az esti csillagot, ha látom...) eljár az idő *Kerner József* feje felett is, aki mint sok szép sikerű darab zeneszerzője, akkortájt népszerű komponista volt nemcsak az országban, hanem annak határain kívül is.

Más lett a divat, a színpadi zene stílusa úgy változott, mint a női kalap formája. A francia stílust megölte az osztrák, az osztrákot az angol s az amerikai. Majd nálunk Magyarországon egyre jobban hódított a magyar. Később azután *Lehár* lett az operettírás koronás fejedelme, a többi különböző állampolgárságot valló komponisták pedig összekutyulták a különböző stílusokat s ember legyen, aki ki tudja hámozni a mai partitúrák tömkelegéből,

hogy melyik a francia, az osztrák, a japánosan angol az amerikai, a magyar motívum, a *lehári*, mert egy estén keresztül kapunk valamennyiből legalább is valamennyit.

Kerner a régi osztrákok komoly, művészi törekvéseivel szállott a küzdelembe, Strausz, Miliöcker nyomdokain halad melódia-füzésben, hangszerelésben. Igaz, hogy divatját multa az átlagos közönség előtt, de a zeneértők, a komolyabb zenét szeretőknél említett románcon kívül, mely mint visszatérő melódia az egész darabon végig vonul a második felvonás pajkos, szubtilisan pikáns kis polkája, a pompásan megkonstruált férfikórus a harmadik felvonásbeli kuplé (Hogy a macska rugja meg...) zeneileg igenis nagyon értékes színpadra szánt énekszámok.

A darab néhány idegen betétjéről nem szólunk. Egyike-másika az összhatás rovására esett.

Hanem a librettó, bizony, silány tucatmunka. Hiába igyekezett azon improvizált ötletekkel segíteni még a legkisebb szereplőcske is, a Klein-Fenyéry szürke (utóbbi fordítólal vallotta magát a színlapon) nem tudott nagyobb érdeklődést kelteni.

Az előadásban, — igazán jól eső buzgalommal, — Falussy István, Borbély Lili, Martonfalvyné T. Erzs, Ligeti Lajos vettek részt. Solti Ernő szépen csendülő nemes tenorja; egyre finomodó éneklőadása s gyors fejlődést tanúsító játéka külön is dicséretet érdemel. Jó volt Máthé Gyula, akinek tulságos, szertelenkedő buzgalma a helyi szerző iránti kollégiai szíveskedésre vezethető vissza.

Sz. Z.

Színház után menjünk a Hajnal mulatóba (Petőfi-tér 7.).

Csoda- és egyéb gyerekekről.

Ah, igen, az iskola, amely nem a kifejezés technikáját adja a kezébe, hanem beléje tanítja a *felfogást* és — hah! — a *stílust*. Aminélfogva mentül tökéletesebben tudna kifejezni, annál kevesebb kifejezni valója marad s mire megtalálta a kifejezés módját, addigra elvesztette önönmagát. És marad belőle a csodagyerek, aki a csalódásig úgy muzsikál, mint egy felnőtt; holott erre semmi szükség sincsen, mert *ugy* muzsikálni az igazi felnőttek mégis csak jobban tudnak.

Csakugyan, ezen — és a gyerekeket többi dolgain — kár volt magunkat tultenni az *Il n'y a plus d'enfants* kényelmes hazugságával. Mert bizony vannak, esakhogy mi nem tudunk róluk; pedig mi magunk rejtőzünk bennük kinyilatlanul, megnyirbátlanul, őszintén. Mi milieu-produktumok vagyunk, társaslények, — a gyerek az *ember*. S a mieink, felnőtteké lévén a hatalom, mi védjük őket, játszunk velük, itt-ott még tanulmányozzuk is, csak éppen hogy *emberszámba* alig vesszük őket. Holott éppen mostanság az kezd kísérni, hogy sokkal több közünk van a magunk gyerekkorához, mint hinnénk. Hogy mindazt, ami hajlandóságok, antipátiák, temperamentum, modor és egyebek alakjában az egyéniségünket teszi, azt majdnem kivétel nélkül öntudatlanul maradt gyerekkori impresszióinkból hozzuk

magunkkal. Vagyis éppen a művészi egyéniséget determináló tulajdonságok titokzatos forrásai erednek a gyerekkorból. S ugyanaz, amit mi többé-kevésbé öntudatosan a cselekedeteink rugójának, avagy a művészi munka okának és céljának tudunk, ugyanaz vezeti öntudatlanul már a kis gyerek játékát is. Kétségtelen, hogy minden, — minden! — ami a felnőtt ember örömét, vagy bánatát okozza, a gyerek lelkére éppen úgy hat, a gyerek csak értékelní és kifejezni nem tudja. De az affektus éppen ezért kitombolatlanul megmarad benne és megnyilatkozik a kifelé való élés korában, a felnőtt emberben, ott, ahol szabad utja támad. És ezek a titokzatos, megmagyarázhatatlan hajlandóságok okai.

Ha valami, akkor ez az, amiért nem *csak* szánalomraméltó alak a csodagyerek, a szülők és impresszáriók balekje, a szegény mézbe fulladt légy. Azt hiszem, azok a csodagyerekek, akik a csoda közben gyerekek tudnak maradni, azok művészek maradnak öreg korukra is. Az ilyenek igen ritkák, épen ennélfogva. A legtöbb — ezt mindenki tudja — olyan, hogy mire megnő a gyerek, szertefoszlik a csoda. Persze: tizenkétéves korában úgy játszott, mint egy harmincéves s ezért csoda volt; de mikor harmincéves korában is úgy játszott, azon már nem volt semmi csodálatos. Arra tanították, hogy úgy játszon, mint más, hát rendesen egész életében mindig abban marad, hogy úgy játszik, mint más. Aki azonban gyerekkorában önmagát muzsikálta, az sehová sincs megköltözve, hanem odafejlődik, ahová tud; ha lángész, ismeretlen magasságokig. És művész marad, nem divatja mult csoda, aki a lábaszárát borotválja a strimfli kedvéért, ha sorozásra kerülő fiu, vagy öreg urak kedvére való rövid szoknyácskában sétál, ha eladó leány.

AZ ELSŐ PILSENI RÉSZVÉNY SÖRFÖZDE és a MÜNCHENI „SPATEN“-sörgyár ker. képviselője

Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár és Borsodvármegyék területére ugy hordós, mint üveges sörökben

Fischbein Jenő sörnagykereskedőnél

Debreczen, Hatvan-utca 30 szám alatt.

Fenti sörgyártmányok kimérve kaphatók Debreczenben a Piac- és Kossuth-utca sarkán levő

Pilseni sörház pincéje éttermében és sörösarnokában.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, április 14-én

d. u. **Leányvásár**. Operett. Mérsékelt helyárrakkal.

este **Luxemburg grófja**. Operett. Horváth Kálmán fellépte. Kis bérlet.

Hétfőn, április 15-én

Cárnó. Színmű. B) bérlet.

Kedd, április 16-án

Rang és mód. Színmű. C) bérlet.

Szerda, április 17-én

Kis szökevény. Operett. A) bérlet.

Csütörtök, április 18-án

Kis szökevény. Operett. B) bérlet.

Péntek, április 19-én

Leányvásár. Operett. Horváth Kálmán fellépte. C) bérlet.

Szombat, április 20-án

Tatárjárás. Operett. Horváth Kálmán fellépte. A) bérlet.

Vasárnap, április 21-én

este **Nemzetes asszony**. Oberett. Kis bérlet.

Hétfőn, április 22-én

Kormánybiztos. Énekes bohózat. B) bérlet.

Hajnal Mulató

Debreczen, Petőfi-tér 7. szám.

Igazgató-tulajdonos

HAJNAL GYULA.

Az új áprilisi műsorból különösen kiemelendő **Faragó Jenő**, a kiváló komikus vendégszereplése, **le Nilus** hastáncosnók, **Fekete Etel**, **Palotai Böske** stb. Csütörtökön, e hó 11-én **Lévay Farkas** jutalomjátéka.

URANUS

SAS-UTCZA 2. SZ.
TELEFON 3—28.

SZINHÁZ

Igazg. tulajd.
SUCHAN REZSŐ.

E héten!**E héten!**

Hétfőn, kedden, szerdán április hó 15., 16. és 17-én:

Halálba kergetve.

ASTA NIELSEN felléptével és a pompás kísérő műsor.

Csütörtök, péntek, szombat április 18., 19. és 20-án:

A CIMZETT MEGHALT.

HENNY PORTEN, a svéd csillag közreműködésével. Azonkívül remek újdonságokból álló műsor.

Előadások hétköznap 7-től.
Utolsó előadás mindenkor 10-től.

Szabó Miklós

Debreczen, Piacz-utca 19. sz. alatt
(volt Ranunkel házban)

Rendelésszerűen készült, kész
férfi, fiu és gyermekruha
különlegességek állandóan raktáron.

Külön mértékszerű
angol uri szabóság.

Helyi és megyei telefon 10—64.

**Legolcsóbb szabott árak
minden darabon feltüntetve.**

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.
Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával
szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

Gyógyárúk, vegyszer-
rek, gummiárúk, köt-
szerek, gazdasági és
állatgyógyászati cik-
kek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
különlegességek.

95—1912. vksz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó ezennel közhirrét teszi, hogy a néhai Szántóry Dezső hosszupályi-i volt lakos hagyatékához tartozó és összesen 15,505 korona 60 fillerre becsült következő ingóságok, úgy-
mint:

házbitorok, zongora, szőnyeg, vadász-fegyver, férfi ruhák, ágy- és fehéreneműek, könyvek, kertészeti eszközök, edények, 15 mázsányi tengeri, 600 mázsányi rozs, tehének, lovak, hintók, szekerek, gazdasági eszközök, 6 hordó bor, 31 öl tüzi fa, 209 darab akácculáp, 1 borsajtó, 1 billiárd asztal és egyéb tárgyak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek Hosszupályiban Szántóry Dezső örökgyó volt lakásán leendő megtartására 1912. évi április hó 18. és esetleg következő napjainak délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a fent részletezett ingóságok készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni, a derecskei kir. járásbíróóság 1912. Ó 41—16. sz. végzése folytán.

Kelt Derecskén, 1912. évi március hó 31. napján.

Sir Nándor,
kir. bírósági végrehajtó.

A Kereskedelmi és Iparkamara épülő bérpalotájában augusztus 1-ére még néhány **LAKÁS** (egy hatszobás, egy ötszobás, egy háromszobás és egy kétszobás garçon lakás) és

KÉT ÜZLETHELYISÉG KIADÓ.

Központi fűtés, lift, melegviz-ellátás stb. A kamara régi székházának díszterem és iparmuzem berendezése eladó. Uj székházába felvesz a kamara két ház mestert. Bővebb értesítés mindezekre nézve a titkári hivatalban (Piac-utca 69. I. szerezhető déli 11—12 között).

A TAVASZI IDÉNYRE

legelegánsabb öltönyök,
valamint átmeneti kabátok, szép színes öltönykülönlegességek készülnek

PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári, katonai és vasúti egyenruha szabó özégénél

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Viszontelárusítók kedvezményben részesülnek.

Gazdák Sütődéje Részvénytársaság.

Böszörményi-ut 15.

Telefon 924. sz.

Általános vélemény, hogy a Gazdák Sütődéje által készített

kenyér, kifli, zsemle s egyéb sütemény

a helyi viszonyokhoz képest:

 a legolcsóbb,

tisztasági szempontokból:

a legkifogástalanabb,

egészségügyi szempontokból:

 a legtáplálóbb,

szállítása, kiszolgáltatása:

 a legpontosabb,

 leggyorsabb.

Kitünő fehér sütemények.

Naponta kétszeri sütés.

Kiadó üzlethelyiségek!

Simonffy-utca 13. szám alatt épülő teljesen modern új házban május 1-re **kladó** három üzlethelyiség elegáns portallal elátva, raktárnak használható aszfaltozott pincével.

Értekezni lehet a tulajdonossal, **Egyház-tér 11.** emelet, 1—2 óra között. — Telefon 450. szám.

DEBRECZEN-BELVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

intézeti helységét f. év május hó 1-étől

Piac-u. 51. sz. a. levő Csanak-ház 1-ső emeletére helyezi át. o o o o o o o o

Csatornázási, Vizvezetési és Központi Fűtési osztályunkat

a ajánljuk a nagyérdemű közönség b. figyelemébe!

Osztályunk vezetésével egy kiváló szakférfit biztunk meg s úgy a legegyszerűbb, mint a legkényesebb igényeknek is megfelelő munkálatok végzését felelősség mellett vállaljuk.

Mérnöki terveket és költségvetéseket díjtalanul készítünk.

Nagy raktárunkban kapható minden e szakmába vágó anyag és felszerelés. — Betongyárunk készít: mindenféle drót-betétes ciseller és csömöszölt csöveket, idomdarabokat, aknákat, kútgyűrűket, műköveket, lépcsőket stb. stb.

Vállal minden e szakmába vágó munkálatokat.

Magyar Szabadalmazott Patkógyár R. T.

Iroda és üzlet: Hatvan-u. 53. Gyártelep: Homokkeri, Hid-u. 4.
Telefon 811. Telefon 10—60.

A Pilseni sörházat

Debreczeni Első Takarékpénztár épületében, bejárat úgy a Piac-, mint a Kossuth-u. felől

Sternád Ferenc vette át.

Ebédekre, vacsorákra abonemákat elfogad. Bankettekire, társasvacsorákra, összejövetelekre: külön tervem.

Étkezéseket házhoz hordással jutányosan elfogad.

Zóna reggelihez és vacsorához naponta kapható

„Szent János sör“
à la SALVATOR, friss csapolás egész nap a

♦♦♦♦ MÁRKUS JENŐ ♦♦♦♦

Dreher sörosarnoka összes helyiségeiben.

♦♦♦♦ Mindennap pompás malac tokány. ♦♦♦♦

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy

Villamos favágó porszívó és parkettfényező

gépeinket a mai napon üzembe helyeztük és rendeléseket **Deák Ferenc-utca 19. számú** irodánkban, telefonon 967. veszünk fel további intézkedésig. Áraink: 1 öl fa fűrészelve, aprítva és berakva a következő: 3 darabra vágva 5 kor., 4 darabra vágva 6 korona és 5 darabra vágva 7 korona. Öt ölön felül a fenti árakból 10% engedményt, csupán fűrészelésnél pedig 20% engedményt nyújtunk. Egy méter-mázsa dorong és hasábos fa fűrészelve, aprítva és berakva 32 fillér, vargafa 36 fillér.

A Villamos Favágó, Porszívó és Parkettfényező Részvénytársaság igazgatója.